

Raadsvoorstel

Onderwerp

Lokale kaders maatschappelijke opvang en beschermd wonen

Begrotingswijziging

n.v.t.

Portefeuillehouder

H.J. Veneklaas

Organisatie onderdeel

Team Toegang

E-mail opsteller

fred.nieuwesteeg@stichtsevecht.nl

Telefoonnummer opsteller

0346254578

Registratie nummer

Z/16/60828-VB/18/94068

Aan de gemeenteraad

Voorgesteld Besluit

Het lokale kader voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen vast te stellen.

Samenvatting

Op 19 december 2017 heeft de raad de *Regionale koers maatschappelijke opvang en beschermd wonen U16* vastgesteld. In dit voorstel wordt de raad aanvullende lokale kaders voorgelegd, met een aantal aandachtspunten, en is een beknopt plan van aanpak tot 2021 opgenomen.

Bijlagen

1. Advies Adiesraad Sociaal Domein en reactiematrix (*wordt later aan RIS toegevoegd*)

Inleiding

Landelijk is bepaald dat maatschappelijke opvang en beschermd wonen worden gedecentraliseerd van de centrumgemeenten naar de regiogemeenten, waarbij cliënten lokaal, in de wijk, gehuisvest en begeleid moeten worden.

Ter uitvoering van deze landelijke opdracht heeft de gemeenteraad op 19 december 2017 de *Regionale koers maatschappelijke opvang en beschermd wonen U16* vastgesteld. Daarbij is de toezegging gedaan dat in 2018 een notitie aan de raad wordt aangeboden waarin aanvullend op de *Regionale koers* lokale kaders kunnen worden gesteld, met een plan van aanpak voor de periode tot het moment dat wij voor deze nieuwe taak verantwoordelijk zijn: 1 januari 2021.

In dit voorstel komen eerst de regionale (U16) ambities en uitgangspunten aan de orde, waarna de uitgangspunten voor een lokaal kader worden benoemd. Ter informatie zijn verder opgenomen: een overzicht van aandachtspunten, een kort plan van aanpak voor de periode tot 2021, met aandacht voor de samenwerking binnen U16 en UW en een globale planning.

Regionale koers maatschappelijke opvang en beschermd wonen U16

Regionale ambitie:

Personen, die dakloos en/of kwetsbaar zijn als gevolg van psychische problematiek en/of een licht verstandelijke beperking, hebben waar mogelijk een eigen woonplek, worden naar behoefte ondersteund en kunnen hun individuele capaciteiten en talenten benutten.

Regionale uitgangspunten:

1. Eigen verantwoordelijkheid, keuzevrijheid en verantwoordelijkheid zijn vanzelfsprekend;
2. Normaliseren en uitgaan van eigen mogelijkheden;
3. Ruimte voor professionele afwegingen en beslissingen;
4. Realisering van een eenvoudig systeem en integrale aanpak;
5. Lokaal wat lokaal kan, regionaal wat meerwaarde heeft.

Voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen (MOBW) is sprake van een transformatie. Kern van deze verandering is dat MOBW vanaf 2021 niet alleen door alle (regio)gemeenten uitgevoerd gaat worden, maar dat dit ook veel meer lokaal en in de wijk wordt georganiseerd. Alleen wanneer hoog-specialistische ondersteuning nodig is of wanneer de veiligheid in het geding is, worden bovengemeentelijke, regionale voorzieningen ingezet.

Het bovenstaande sluit aan op de voor Stichtse Vecht geformuleerde visie op het sociaal domein en de uitgangspunten uit het transformatieplan. Met het uitvoeren van de *Regionale koers* dragen we bij aan de beweging naar de voorkant, én naar de wijk, de belevingswereld van de inwoner.

Gereedschapskist

In iedere gemeente moet een basis-set van ondersteuning, ook wel *de gereedschapskist* genoemd, aanwezig zijn om het mogelijk te maken dat personen die dakloos zijn geraakt en personen met psychische problemen (weer) zelfstandig kunnen wonen. De gereedschapskist bevat de volgende onderdelen:

- Professionele ambulante begeleiding;
- Ambulante behandeling via de zorgverzekeraar;
- Toegang tot een woonplek (woonopgave);
- Schuldhulpverlening;
- Inkomen;
- Toeleiding naar (betaald) werk;
- Time out voorziening;
- Persoonlijke ontwikkeling;

- Informele zorg;
- Integratie in de wijk (draagvlak en integratie in de wijk creëren);
- Preventie en vroegsignalering.

Vaststellen lokaal kader

Met de *Regionale koers* liggen de nodige kaders en uitgangspunten voor het uitvoeren van deze nieuwe taken al vast. Met het vullen van de gereedheidskist is echter lokaal maatwerk mogelijk. Het heeft meerwaarde hiervoor een lokaal kader vast te stellen. Dit lokale kader heeft de volgende uitgangspunten:

- Ondersteuning wordt zo dichtbij mogelijk aangeboden, het liefst in de wijk waar iemand woont of de plaats waar iemand een sociale binding mee heeft;
- Eigen kracht van inwoners van Stichtse Vecht staat centraal;
- We werken zoveel als mogelijk vanuit de vraag van onze inwoners;
- Er vindt waar mogelijk een verschuiving plaats van de inzet van zwaardere zorg/ondersteuning naar de inzet op signalering en preventieve ondersteuning;
- Bij het realiseren van woonruimte wordt rekening gehouden met een goede spreiding over de verschillende kernen en woonwijken;
- Het bieden van ondersteuning gebeurt indien mogelijk door lokale initiatieven en aanbieders;
- Bij toeleiding naar werk wordt indien mogelijk samengewerkt met werkgevers in Stichtse Vecht.

Aandachtspunten

Bij de voorbereiding van deze nieuwe taken voor de gemeente zijn veel aandachtspunten te benoemen. Enkele belangrijke stippen we aan.

Belangrijke aandachtspunten:

- **Groeimodel:** vanaf 2021 zijn we niet in één keer verantwoordelijk voor de hele doelgroep; voor de financiële overdracht is 15 jaar uitgetrokken; het aantal cliënten dat in onze gemeente woont en gaat wonen zal naar verwachting in deze periode ook geleidelijk toenemen;
- **Doelgroep:** Het gaat om personen die dakloos zijn en/of een (ernstige) psychische kwetsbaarheid kennen en/of licht verstandelijk beperkt zijn. Daarnaast hebben veel van deze personen ook te maken met schuldenproblematiek en/of een verslaving;
- **Aantallen:** Momenteel zijn 40 cliënten beschermd wonen in onze gemeente gehuisvest (zie ook bij Huidig aanbod). Een onbekend aantal inwoners is buiten de gemeente gehuisvest. In 2016 en 2017 zijn gemiddeld 13 cliënten uit Stichtse Vecht in MO en BW ingestroomd. Als deze trend zich voortzet zouden we dus vanaf 2021 jaarlijks met circa 13 nieuwe cliënten te maken kunnen krijgen, waarvoor passende woonruimte en begeleiding moet worden geregeld. Naar verwachting zullen we met een toenemende aantal cliënten MOBW rekening moeten houden in de toekomst; later dit jaar worden de uitkomsten van een dit jaar door Hhm gehouden onderzoek naar de toekomstige huisvesting en begeleiding MOBW U16 openbaar gemaakt;
- **Samenhang doelgroepen, problematiek:** MOBW houdt een beweging naar de wijk in: de mensen zoveel mogelijk in de wijk huisvesten en zorg en ondersteuning daar zo goed mogelijk regelen. De aanpak voor MOBW staat niet op zichzelf. De beweging van zorg dichtbij, in de wijk, zien we ook terug bij de aanpak van personen met verward gedrag en de GGZ in brede zin. Voor mensen met verward gedrag realiseren we een sluitende aanpak en we gaan werken met de zogenaamde GGZ in de wijk aanpak. De doelgroepen en problematiek (psychisch) kennen veel overlap. Wat we voor de ene doelgroep, bijvoorbeeld MOBW, realiseren gebruiken we ook zoveel mogelijk voor andere doelgroepen;
- **Huidig aanbod:** Op dit moment zijn twee aanbieders voor beschermd wonen binnen onze gemeentegrenzen gehuisvest. Kwintes (Maarssen-Dorp), met op dit moment 22 cliënten en

Lievegoed (Kockengen) met 18 cliënten. Een deel van deze cliënten is niet afkomstig uit onze gemeente;

- **Woonruimte:** op termijn zullen we voor een grote groep cliënten passende woonruimte moeten realiseren. We moeten nu al maatregelen nemen om tijdig woonruimte beschikbaar te hebben. Ook is een gevarieerd woningaanbod is nodig. Aandachtspunten zijn de krapte op de woningmarkt en het gegeven dat meer doelgroepen zijn aangewezen op hetzelfde segment (sociale huur-) woningen. We moeten waar mogelijk woningbouwprojecten ook voor dit doel benutten, afspraken maken met corporaties en naar innovatieve woonvormen zoeken;
- **Integratie in de wijken:** de omgeving moet goed worden voorbereid op de komst van deze doelgroep. De sociale cohesie is over het algemeen groot, veel inwoners verlenen informele zorg, deze moet optimaal benut worden, maar inzet is nodig om voldoende draagvlak te creëren. In het bijzonder voor inwoners die van buiten Stichtse Vecht komen en nog niet beschikken over een netwerk binnen de wijk waarin ze wonen is dit van belang. Voorkomen moet worden dat de druk op sommige wijken leidt tot problematiek binnen die wijken; we zullen onder andere hiervoor een communicatiestrategie ontwikkelen;
- **Preventie:** in onze gemeente gebeurt al heel veel op dit gebied. Voor deze (potentiële) doelgroep zal hierop extra ingezet moeten worden. Als voorbeeld kan worden genoemd het realiseren van een Pitstop. Dit is een tijdelijke woonplek, voor mensen die het even niet zelfstandig redden. Door mensen snel, tijdelijk goed op te vangen kunnen problemen in de toekomst worden voorkomen;
- **Activering, inkomen en schulden:** betrokkenen moeten van meet af aan worden geactiveerd tot het doen van (vrijwilligers)werk en het bijwonen van activiteiten. Meedoen is een voorwaarde voor een spoediger herstel. Niet zelden is sprake van een uitkeringssituatie en zijn er schulden. Voor deze doelgroep moeten passende maatregelen worden bedacht, zodat een gebrek aan inkomen en schulden zo min mogelijk een belemmering vormt voor herstel;
- **Financieel:** VWS en de VNG zijn nog in gesprek over het verdeelmodel. De uitkomsten zijn nog ongewis. Uitgangspunt is dat de bijdrage van het Rijk kader-stellend is voor wat wij aan MOBW uitgeven. Het feit dat wij twee aanbieders binnen onze gemeente hebben gehuisvest en het een openeindfinanciering betreft, kan druk op de financiële middelen veroorzaken, afgezet tegen de afname van de financiële middelen voor het sociaal domein in zijn algemeenheid. Hoewel dit nog niet helemaal zeker is, gaan wij er vooralsnog vanuit dat wij vanaf 2021 verantwoordelijk zijn voor MOBW en de eerste financiële tranche van de rijksbijdrage naar ons toekomt. De komende periode zal een opzet worden gemaakt van de benodigde investering tot het moment van invoering en vanaf 2021.

Plan van aanpak voor de periode tot 2021

U16

We sluiten aan bij de globale planning die voor U16 geformuleerd is. Zie onder. Dit betekent dat we uw raad twee keer per jaar zullen informeren en u eind 2019, begin 2020 een uitvoeringsplan zullen aanbieden. Met voornoemde aandachtspunten is de urgentie aangegeven: het gaat om een betrekkelijk grote groep inwoners met een complexe problematiek. We hebben veel te doen en zullen snel moeten handelen. In het uitvoeringsplan komt de uitwerking van deze punten, voor een belangrijk deel elementen uit de gereedschapskist, terug.

Samen met de U16 gemeenten bereiden we veel aspecten van het bovenstaande voor en maken hier afspraken over, behoudens over de puur lokale aangelegenheden en zaken die we op het niveau van de Wmo-regio (UW) aanpakken.

Utrecht West

Met de Utrecht West gemeenten stellen we een samenwerkingsagenda op. Veel kunnen en moeten we op het niveau van de Wmo-regio gaan aanpakken. We maken gezamenlijk afspraken met

zorgaanbieders en woningcorporaties, over het gebruik van voorzieningen, inkoop en het gezamenlijk ontwikkelen van elementen uit de gereedheidskist.

Lokaal

Lokaal is de voorbereiding om de gereedheidskist te vullen gestart en we gaan door met het uitvoeren van pilots. We betrekken interne en externe partners hierbij zo optimaal mogelijk. We overwegen om een lokale werkgroep of klankbordgroep in het leven te roepen.

Globale planning MOBW U16	
Datum	Stap
2018 - 2021	Experimenten en pilots om te leren op diverse aspecten
2018 – 2021	Informeren gemeenteraden: 2x per jaar, over processtappen, beslismomenten en samenhang met andere dossiers
voorjaar 2019	Afspraken op hoofdlijnen over: <ul style="list-style-type: none">- taakverdeling tussen gemeenten, Wmo-regio en U16-regio- toegang, risicodeling/verdeling kosten, uitstroom en lokale voorzieningen
zomer 2019	Marktconsultatie over producten, tarieven en sturing
winter 2019/2020	Voorleggen uitvoeringsplan aan iedere gemeenteraad: <ul style="list-style-type: none">- inkoopstrategie- budget- uitvoering taken- planning veranderingen
juli 2020	Selectie partijen
november 2020	Voorleggen verordening aan gemeenteraad
1 januari 2021	Geplande start nieuwe taakverdeling (ingroei-model)

Doel en beoogd maatschappelijk effect

De lokale kaders en aandachtspunten geven richting om, aanvullend op de *Regionale koers*, de transitie MOBW mogelijk te maken.

Relatie met bestaand beleid en regelgeving

Het grootste deel van de ondersteuning valt onder de Wmo (voor opvang en begeleiding in de gemeente). Daarnaast zijn de Zorgverzekeringswet (voor behandeling van cliënten met een psychische aandoening), de Wet langdurige zorg (voor personen die permanent afhankelijk zijn van zorg en ondersteuning) en de Jeugdwet (voor de groep 18+/18-) van belang. Tenslotte speelt de wet forensische zorg ook een rol als het gaat om personen die in aanraking zijn geweest met justitie.

Argumenten

1.1 Hiermee wordt invulling gegeven aan de toezegging aan de raad om tot een lokaal kader te komen

Met het benoemen van lokale kaders, aanvullend op de *Regionale koers*, geven we meer richting aan een lokale invulling van MOBW. Door lokale aandachtspunten te benoemen en de gereedheidskist goed en tijdig te vullen bereiden we ons op een adequate wijze voor op deze nieuwe taak, optimaal rekening houdend met belangen van onze gemeente en onze inwoners.

1.2 Het lokale kader sluit aan op het regionaal vastgestelde kader

Met het vaststellen van de *Regionale koers* zijn eerder door de raden van alle U16 gemeente algemeen geldende uitgangspunten en kaders gesteld. Op basis hiervan vindt de uitwerking richting

2021 plaats. Dit besluit geeft extra richting voor onze gemeente. Een lokale invulling is belangrijk, maar we kunnen dit onmogelijk allen doen. Bij de verdere voorbereiding zullen we in toenemende mate samenwerken binnen de Wmo regio (Utrecht West), omdat een aantal aspecten gemeentegrens-overschrijdend is, we de samenwerking heel praktisch kunnen invullen en we al samenwerken op dit niveau, onder andere bij de inkoop van Wmo en jeugdhulp.

1.3 Lokaal kader biedt basis voor in 2019 op te stellen uitvoeringsplan

Hoewel 2021 nog ver weg lijkt, werken we hard om op tijd gereed te zijn om deze nieuwe taak te kunnen vervullen. We betrekken intern en extern alle partners bij de voorbereiding en markeren de voortgang over ongeveer een jaar met een uitvoeringsplan. In dit plan zullen de contouren van de aanpak MOBW in onze gemeente zichtbaar zijn.

Kanttekeningen

1.1. Het in U16 verband vastgestelde regionale koers voor MOBW biedt voldoende kader voor een lokale aanpak

In feite is het vaststellen van een lokaal kader niet noodzakelijk om invulling te geven aan de *Regionale koers*. Omdat eerder toegezegd werd een aanvullend lokaal kader vast te stellen, ligt dit voorstel voor.

Financiën

Aan de uitvoering van dit besluit als zodanig zijn geen financiële consequenties verbonden. We gaan er vooralsnog vanuit dat we vanaf 2021 (mede) verantwoordelijk zijn voor MOBW en dat dan een eerste tranche van de rijksbijdrage aan ons wordt overgemaakt. Uitgangspunt is dat deze bijdrage kader-stellend is voor wat we uitgeven. Mocht er tijdens de voorbereiding blijken dat er extra budget nodig is, zullen we daartoe via de geëigende kanalen een voorstel indienen bij de raad.

Risico's

1.1. Huidige vestigingen BW in onze gemeente zorgen voor extra kosten

Het gegeven dat in onze gemeente momenteel twee vestigingen voor beschermd wonen gevestigd zijn, betekent dat relatief veel cliënten (ook van elders afkomstig) in onze gemeente wonen. Dit vormt een (financieel) risico. Het is niet de bedoeling dat wij vanaf 2021 voor al deze 40 plekken gaan betalen. Over de spreiding van cliënten over de regio en hoe om te gaan met de bestaande vestigingen BW in de gemeenten gaan we in regionaal verband (U16 en UW) goede afspraken maken.

1.2. Financieel tekort door toename van het aantal cliënten MOBW

MOBW kent als Wmo-voorziening een opneemfinanciering. Als het aantal cliënten in onze gemeente toeneemt, waar geen (extra) bijdrage van het Rijk tegenover staat, levert dit budgettaire problemen op.

1.3. Er is onvoldoende woonruimte beschikbaar

Het aantal cliënten MOBW zal voor onze gemeente waarschijnlijk toenemen en zeker toekomstige cliënten worden bij voorkeur 'in de wijk' gehuisvest. Verder moet voor de mensen die uitstromen uit MOBW woonruimte beschikbaar zijn. Deze inwoners moeten gehuisvest worden in (goedkope) huurwoningen, waar ook andere doelgroepen aanspraak op maken. Het is denkbaar dat er onvoldoende woonruimte beschikbaar is voor deze doelgroep en dat sprake zal zijn van een wachtlijst.

1.4. Er kan extra (maatschappelijke) druk op bepaalde wijken ontstaan

Het is denkbaar dat cliënten MOBW 'in de wijk' worden gehuisvest in dorpskernen en wijken waar al sprake is van maatschappelijke druk of een tekort aan goedkope huurwoningen. Dat kan de druk op

deze wijken vergroten en tot problemen leiden, indien niet adequaat wordt ingezet op het creëren van draagvlak.

We werken er de komende twee jaar hard aan om op 1 januari 2021 klaar te zijn voor het huisvesten en begeleiden van deze nieuwe doelgroep. De gereedschapskist (zie onder Regionale koers), is op orde. Er is voldoende woonruimte voor deze doelgroep, ook voor tijdelijke opvang en (ambulante) professionele ondersteuning is geregeld. Er is draagvlak gecreëerd in dorpskernen en wijken en de informele zorg is voldoende aanwezig en klaar om aanvullende ondersteuning te bieden. Vanaf het begin worden cliënten geactiveerd om een zinvolle dagbesteding te hebben, tot vrijwilligerswerk en betaald werk aan toe. Ook de financiën zijn goed geregeld. En zijn met alle betrokken partijen zijn hierover goede afspraken gemaakt. Op deze manier zorgen we ervoor dat mensen die zijn aangewezen op maatschappelijke opvang of beschermd wonen voldoende begeleiding en ondersteuning krijgen, zodat zij zelfstandig kunnen functioneren in de wijk. Door deze aanpak beperken we zoveel mogelijk de mogelijke risico's en overlast.

Communicatie

Naar aanleiding van het besluit van het college is een persbericht uitgezet op de lokale en sociale media. De komende periode zal een intensief communicatietraject worden opgezet. We combineren de communicatie rondom MOBW zoveel mogelijk met die over de sluitende aanpak van personen met verward gedrag, omdat er veel raakvlakken zijn tussen doelgroepen en problematiek.

Advies Adviesraad Sociaal Domein Stichtse Vecht

De Adviesraad is verzocht advies uit te brengen over het voorstel. Het advies en de reactiematrix treft u aan in het raadsinformatiesysteem.

PS. De raad zal zijn advies op 14 november uitbrengen.

6 november 2018

Burgemeester en wethouders van Stichtse Vecht

Gemeentesecretaris

Burgemeester